

RAPORT

Odfejkuj.info z weryfikacji fake newsów

sierpień - wrzesień 2020

Szanowni Państwo, oddajemy w Państwa ręce raport z najważniejszych naszym zdaniem informacji, które pojawiły się w naszym serwisie odfejkuj.info. Zgromadzone w raporcie artykuły to jedynie próbka naszej działalności, którą prowadzimy. Więcej materiałów znajdą Państwo na naszej stronie internetowej.

<https://www.odfejkuj.info>

KIM JESTEŚMY?

Serwis odfejkuj.info założony przez Ośrodek Analiz Cegielskiego powstał, aby weryfikować i korygować kłamstwa i manipulacje. Zalew fałszywych informacji w przestrzeni publicznej uderza w sferę gospodarczą, prawną i społeczną. Fact-checking w czasach mnożenia się kłamstw jest czynnością niezbędną, aby opinia publiczna otrzymywała wiarygodne informacje. Redakcja odfejkuj.info wychodzi temu naprzeciw, a Czytelnik na naszym portalu może zapoznać się z weryfikacją zmanipulowanych i kłamliwych informacji, przekrojowymi analizami oraz artykułami. Pandemia COVID-19 unaoczniała jak wielkim problemem jest odmiennie przez wielu „fakenews”. Obserwujemy to zwłaszcza w mediach społecznościowych. Dlatego chcemy „odfejkować” rzeczywistość.

Portal powstał przy wsparciu Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018 – 2030.

"Tylko prawda jest ciekawa"

Józef Mackiewicz

Spis treści

Wstęp.....	2
Prawo.....	5
Gospodarka.....	7
Spółeczeństwo.....	10

Gospodarka

POLSKA NIE SPRZEDAWAŁA AMUNICJI I BRONI BIAŁORUSI

Redaktor naczelny „Krytyki Politycznej” Sławomir Sierakowski, który relacjonował protesty na Białorusi, zamieścił na mediach społecznościowych zdjęcie łuski od naboju z napisem „Made in Poland”. W swoim wpisie zasugerował, że „Polsce grozi międzynarodowa kompromitacja”. W info-sferze natychmiast pojawił się wysyp fake newsów o rzekomej sprzedaży przez Warszawę broni na Białoruś. Zarówno Ministerstwo Obrony Narodowej RP, jak i prawdopodobny producent amunicji, prywatna firma FAM Pionki, zaprzeczyły informacji o eksporcie broni i naboju do Mińska. W Polsce użyto też zdjęcia z demonstracji na Białorusi sugerując, że to rzekomo relacja z Warszawy.

<https://odfejkuj.info/polska-nie-sprzedawala-amunicji-i-broni-bialorusi/>

POLSKI BON TURYSTYCZNY – PYTANIA I ODPOWIEDZI

W przestrzeni medialnej pojawia się wiele informacji dotyczących Polskiego Bonu Turystycznego (dalej PBT). Tak się składa, że nie wszystkie z tych informacji są prawdziwe. W związku z tym postanowiłem przybliżyć naszym czytelnikom całą sprawę. Co istotne, jeżeli przedsiębiorca chce wziąć udział w programie Polskiego Bonu Turystycznego, to powinien zarejestrować się na liście podmiotów turystycznych prowadzonych przez Polską Organizację Turystyczną. Cały proces odbywa się na Platformie Usług Elektronicznych ZUS.

<https://odfejkuj.info/polski-bon-turystyczny-pytania-i-odpowiedzi/>

TEZA, ŻE TECHNOLOGIA 5G JEST WINNA PANDEMII KORONAWIRUSA TO FAKENEWS

W publicznym obiegu informacji można spotkać się z komunikatami, że trwająca na świecie pandemia koronawirusa (SARS-CoV-2) została spowodowana przez rozwój technologii 5G. Oczywiście jest to fakenews. Kłamstwa łączące pandemię koronawirusa z technologią 5G powstały w brytyjskim środowisku wyznawców teorii spiskowych. Ich konsekwencją były protesty przeciwko budowie masztów z instalacjami telekomunikacyjnymi, a nawet ataki na monterów.

<https://odfejkuj.info/teza-ze-technologie-5g-jest-winna-pandemii-koronawirusa-to-fakenews/>

BIEDRONKA I LIDL WOLNE OD KORONAWIRUSA? TO OCZYWIŚCIE NIEPRAWDA

Polski Internet obiegła grafika nawiązująca do Cudu nad Wisłą, lecz nie o sławną bitwę roku 1920 w niej chodzi, a o informację, że żaden z pracowników popularnych dyskontów: portugalskiej Biedronki oraz niemieckiego Lidla nie zachorował na koronawirusa. Tym samym autor grafiki twierdzi, że żadna placówka Biedronki oraz Lidla nie została zamknięta z powodu pandemii. Oczywiście jest to fakenews.

<https://odfejkuj.info/biedronka-i-lidl-wolne-od-koronawirusa-to-oczywiscie-nieprawda/>

FAKE NEWS W SPRAWIE MIERZEI WIŚLANEJ. MINISTER DEMENTUJE

Przekop Mierzei Wiślanej to inwestycja będąca sporym wyzwaniem nie tylko logistycznym, ale i politycznym. Gorąca atmosfera dyskusji wokół projektu i jego realizacji rozgrzewa nie tylko wewnątrz krajową scenę polityczną, ale inspiruje także dyskusje na arenie międzynarodowej. W ostatnim czasie sprawa znów stała się głośna, tym razem dzięki słowom polskiej europoseł Róży Thun i jej komentarza do działań unijnych instytucji w sprawie przekopu. Do zachowania rzeczowości dyskusji z pewnością nie przyczynił się fakt, iż informacja podana przez Panią Thun okazała się fake newsem – dla odfejkuj.info pisze Maciej Węglarz.

<https://odfejkuj.info/fake-news-w-sprawie-mierzei-wislanej-minister-dementuje/>

Prawo

W STANACH ZJEDNOCZONYCH NIE WPROWADZAJĄ NA MASOWĄ SKALĘ SYSTEMU NADZORU ELEKTRONICZNEGO

Według redakcji portalu *Prison Planet* obywatele niektórych stanów wchodzących w skład USA są zmuszani do noszenia bransoletek GPS. Ten niecodzienny obowiązek miałby wynikać z zacieśnienia kontroli w związku z obowiązkową kwarantanną. Nie jest to prawda, o czym szerzej piszę w poniższym artykule.

<https://odfejkuj.info/w-stanach-zjednoczonych-nie-wprowadzaja-na-masowa-skale-systemu-nadzoru-elektronicznego/>

BLOGER BEZ ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA KOMENTARZE? – TO FAKE NEWS

Do niedawna kwestia odpowiedzialności prawnej twórców internetowych za komentarze internautów pozostawała sprawą niepewną. Jako że to zagadnienie w sposób bezpośredni łączy się z wolnością słowa, a jednocześnie dotyczy coraz bardziej popularnej działalności internetowej, temat pozostawał jeszcze bardziej gorący. Do pewnego przetomu doszło niedawno dzięki stanowisku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. ETPCz zajął się sprawą polskiego blogera. Jak jednak często bywa w prawie, nic nie pozostaje białe czarne. W niniejszym artykule zachęcam do zaznajomienia się z niuansami odpowiedzialności twórców internetowych, za aktywności komentatorów.

<https://odfejkuj.info/bloger-bez-odpowiedzialnosci-za-slowa-to-fake-news/>

CZY PRACOWNIK MA OBOWIĄZEK ZDEZYNFEKOWAĆ SWOJE MIEJSCE PRACY? A INTERESANTA?

Pracodawca ma obowiązek utrzymania w pomieszczeniu wykonania pracy czystości oraz porządku. Zadaniem pracownika jest znajomość oraz przestrzeganie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a także ustalonego przez pracodawcę porządku pracy. W związku z tym pracownik ma w obowiązku utrzymać porządek na swoim miejscu pracy.

<https://odfejkuj.info/czy-pracownik-ma-obowiazek-zdezynfekowac-swoje-miejsce-pracy-a-interesanta/>

ZGODA LUB JEJ BRAK – CZY DYREKTOR SZKOŁY MOŻE ZLECIĆ BADANIE COVID-19?

W związku z restrykcjami wprowadzonymi w konsekwencji pandemii COVID-19, część środowiska rodzicielskiego oraz nauczycielskiego sprzeciwiła się dalszej nauce zdalnej. Aktywiści podkreślają zagrożenia wynikające z trwałej izolacji społecznej i postulują powrót dzieci do szkół, przy równoległym wycofywaniu restrykcji. Stowarzyszenie przygotowało druk oświadczenia, które ma pozwolić dzieciom na unikanie wynikających z pandemii restrykcji. Czy takie oświadczenie naprawdę ma moc prawną?

<https://odfejkuj.info/zgoda-lub-jej-brak-czy-dyrektor-szkoly-moze-zlecic-badanie-covid-19/>

ZAWIESZENIE BIEGU TERMINU PROCESOWEGO Z POWODU KORONAWIRUSA

Pandemia koronawirusa pomimo doniesień o wcześniejszym rozwoju w państwach Azji Południowo Wschodniej, okazała się dla nas zaskoczeniem. Skutki wywołane przez pandemię dotknęły każdego z nas, zrewidowały wiele planów. W istotny sposób wpłynęły na działalność sądów, która w trakcie trwania stanu zagrożenia epidemiologicznego, została ograniczona do niezbędnego minimum. Wokół przerwania bądź nieprzerwania trwania biegu terminów sądowych narosło wiele mitów, więc w niniejszym tekście je sprostuję.

<https://odfejkuj.info/zawieszenie-biegu-terminu-procesowego-z-powodu-koronawirusa/>

OCZKO WODNE+, CZYLI O PROGRAMIE MOJA WODA

Z doniesień medialnych coraz częściej można usłyszeć informacje o zagrożeniu suszą, a także o niskich zasobach wodnych w Polsce. Rządową odpowiedzią na niniejsze wyzwanie jest program Moja Woda, ochrzczony prześmiewczym imieniem „Oczko Wodne+”. Wbrew pozorom rozproszone, oddolne podejście do problemu może okazać się dobrą drogą. Zwłaszcza, że podobne rozwiązanie okazało się niemałym sukcesem w programie Mój Prąd, który polegał na budowie przydomowych, małych instalacji fotowoltaicznych, a dzięki któremu udało się zredukować 293 109 600 kilogramów emisji CO2 w skali roku.

<https://odfejkuj.info/oczko-wodne-czyli-o-programie-moja-woda/>

KONWENCJA STAMBULSKA – KTO MÓWI PRAWDĘ? ODKŁAMUJEMY SŁYNNĄ UMOWĘ MIĘDZYNARODOWĄ

Od początku debaty dotyczącej wypowiedzenia Konwencji stambulskiej narosło wokół niej wiele fake-news'ów. Wypowiedzenie Konwencji jako legalizacja przemocy domowej czy dozwolona przemoc raz w roku to tylko niektóre z informacji, które pojawiły się w Internecie. Ponadto treść dokumentu została błędnie przetłumaczona na język polski, a jej rozwiązania dublują prawo obowiązujące w Polsce od lat.

<https://odfejkuj.info/konwencja-stambulska-kto-mowi-prawde-odklamujemy-slynnna-umowe-miedzynarodowa/>

TARCZA FINANSOWA – ALE DLA KOGO? MIKRO, MAŁEGO CZY ŚREDNIEGO PRZEDSIĘBIORSTWA?

Pandemia koronawirusa wymusiła tzw. *lockdown*. We współczesnym, zglobalizowanym świecie takie zjawiska, jak przerwanie łańcuchów dostaw pomiędzy poszczególnymi przedsiębiorcami, długotrwałe ograniczenie konsumpcji oraz zmniejszenie obrotów, co oczywiście, negatywnie wpływają na gospodarkę. Jednym z pomysłów rządu, aby jak najbardziej ograniczyć negatywne skutki pandemii dla gospodarki, jest Tarcza Finansowa.

<https://odfejkuj.info/tarcza-finansowa-ale-dla-kogo-mikro-malego-czy-sredniego-przedsiębiorstwa/>

Spółeczeństwo

ROSYJSKA FARMA TROLLI I MANIPULACJE ALEKSANDRA DUGINA

Rosyjskie Brygady Sieciowe inaczej zwane farmami botów albo trolli, nieustannie uczestniczą w wojnie informacyjnej Moskwy. Polska także stała się ofiarą geopolitycznego fake newsa prosto z Rosji. Kłamstwa rodem z Kremla mogą dotyczyć spraw gospodarczych, społecznych i międzynarodowych. Eksperci twierdzą, że w dobie pandemii COVID-19 aktywność trolli wzrosła, a do dezinformacji włączył się także znany geopolityk i doradca Kremla Aleksander Dugin.

<https://odfejkuj.info/rosyjska-farma-trolli-i-manipulacje-aleksandra-dugina/>

BOTY I ROBOTY W SŁUŻBIE FAKE NEWSA, CZYLI JAK SZTUCZNA INTELIGENCJA ZDOMINOWAŁA KŁAMSTWA O COVID-19

Nie zawsze ludzie tworzą fake newsy. Naukowcy z amerykańskiego Carnegie Mellon University twierdzą, że prawie połowa aktywności w Sieci dotyczących kolportowania kłamstw na temat pandemii koronawirusa pochodzi od sztucznego ruchu botów. Chociaż świadomość społeczna problemu tzw. farm trolli jest duża to większość z nas wyobraża sobie, iż za treścią stoi człowiek a rolą specjalnych oprogramowań lub bazy kont jest zwielokrotnienie jego fake-przekazu. Okazuje się, iż rola człowieka może sprowadzać się tylko do wpisywania kluczowych fraz do generatora fake newsów, a resztę robi samoucząca się maszyna. Tak powstają tysiące kłamstw w Internecie.

<https://odfejkuj.info/boty-i-roboty-w-sluzbie-fake-newsa-czyli-jak-sztuczna-inteligencja-zdominowala-klamstwa-o-covid-19/>

ROSJA ZAKŁAMUJE HISTORIĘ – NARRACJA KREMLA O PAKCIE RIBBENTROP-MOŁOTOW

Rocznice wydarzeń związanych z II wojną światową bardzo często stają się pretekstem dla Kremla, by przeinaczać historyczne fakty. Najczęstsze manipulacje historyczne Moskwy dotyczą wstydlivej współpracy niemiecko-sowieckiej, a zwłaszcza paktu Ribbentrop-Mołotow. Z uwagi na kolejną rocznicę tego zbrodniczego porozumienia rosyjski MSZ postanowił kolejny raz usprawiedliwić działania Józefa Stalina i Wiaczesława Mołotowa.

<https://odfejkuj.info/rosja-zaklamuje-historie-narracja-kremla-o-pakcie-ribbentrop-molotow/>

TWIERDZENIE, ŻE 5G ZABIJA, A Z TEGO POWODU PAŃSTWA PORZUCAJĄ TECHNOLOGIĘ TO „FEJK”

Wokół 5 generacji technologii telekomunikacji narodziło już wiele fakenewsów, w poprzednim artykule pisałem o fałszywych informacjach łączących 5G z pandemią koronawirusa (SARS-COV-2). Tym razem przyjrzymy się informacji, jakoby 5G zabijało i z tego powodu część państw rozpoczęła się wycofywać z wdrażania nowej technologii. Fakenews dotyczący rzekomo śmiertelnej roli 5G ma swoje oparcie w dwóch filmikach zamieszczonych na serwisie YouTube. Pierwszy materiał przedstawia martwe ptaki na statku wycieczkowym, który miałby korzystać z sieci 5G. Jak się jednak okazało wycieczkowiec nie korzystał z 5G, a nawet z 4G. Swoją łączność opierał na dobrze znanym nam Internecie satelitarnym.

<https://odfejkuj.info/twierdzenie-ze-5g-zabija-a-z-tego-powodu-panstwa-porzucaja-technologie-to-fejk/>

WYROKI I ZATRZYMANIA ZA FAKE NEWSA – WĘGRZY KARZĄ ZA OSZUKIWANIE SPOŁECZEŃSTWA

Węgierski sąd skazał Internautę, które przesłał dalej sfalszowaną przez siebie depeszę agencji informacyjnej. Sugerował on, że jedna z węgierskich miejscowości stała się „epicentrum” zakażeń koronawirusa. Znany skazany, który odebrał od niego fake-depeszę w dobrej wierze podał ją dalej. Wiadomość stała się wiralem. Władze opisywanej miejscowości musiały dementować ten komunikat. To kolejny przypadek gdy na Węgrzech sądzona jest osoba tworząca lub kolportująca fake newsy.

<https://odfejkuj.info/wyroki-i-zatrzymania-za-fake-newsa-wegrzy-karza-za-oszukiwanie-spoleczenstwa/>

CZY TO PRAWDA, ŻE KSIĄDZ WYPĘDZA KORONAWIRUSA ZE SZKOŁY? TO FAKENEWS.

W ostatnich dniach w Internecie pojawiła się grafika ukazująca księdza rzekomo „wypędzającego” koronawirusa ze szkoły. Szybko okazało się, że jest to fake news. Informacja została zdementowana przez portal onet.pl. Zanim jednak potwierdzono nieprawdziwość grafiki, została ona szeroko rozpowszechniona, także z udziałem znanych osób. „Fejka” podał dalej choćby Robert Biedroń.

<https://odfejkuj.info/czy-to-prawda-ze-ksiazd-wypedza-koronawirusa-ze-szkoly-to-fakenews/>

FAKE NEWS RAFAŁA TRZASKOWSKIEGO W SPRAWIE „CZAJKI”

Doszło do ponownej awarii w warszawskiej oczyszczalni ścieków „Czajka”, przez co podobnie jak rok temu stołeczne ścieki trafiają bezpośrednio do Wisły. Awaria wzbudziła emocje znacznej części społeczeństwa, co skutkowało również próbą obwinienia przez Prezydenta Warszawy Rafała Trzaskowskiego, jednego z jego poprzedników – śp. Lecha Kaczyńskiego.

<https://odfejkuj.info/fake-news-rafala-trzaskowskiego-w-sprawie-czajki/>

ODFEJKUJ.INFO

ODFEJKUJ

ODFEJKUJ.INFO

Prawno - gospodarczy
portal factcheckingowy

ul. Stefana Jaracza 10/1
00-378 Warszawa

biuro@odfejkuj.info
nr tel. 605 102 307

Sfinansowano przez Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju
Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Programu Rozwoju Organizacji
Obywatelskich na lata 2018 - 2030

IOAC Ośrodek Analiz
Cegielskiego

